

**UCHWAŁA
RADY MIASTA MARKI**

z dnia ..... 2020 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Marki na lata 2020-2022.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U z 2019 r. poz. 506, 1309, 1571, 1696 i 1815) w związku z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 11 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, 924 i 1818) Rada Miasta Marki uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Marki na lata 2020-2022 stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Marki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ

Jacek Orych

DYREKTOR
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Marki

RADCA PRAWNY
Magdalena Roguska Kusarek

Załącznik do Uchwały Nr .....z dnia
.....roku w sprawie
uchwalenia przyjęcia Programu Wspierania
Rodziny dla Miasta Marki na lata 2020-2022.

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Marki na lata 2020-2022

WSTĘP

Prawa rodziny są szczególną grupą wolności człowieka objętych ochroną konstytucyjną. Zgodnie z artykułem 18 Konstytucji RP zadaniem państwa jest stanie na straży praw i wolności rodziny. Państwo musi dążyć do stworzenia takich warunków, w których członkowie rodzin będą mogli swobodnie korzystać z przysługujących im z tytułu przynależności do rodziny praw. Dla władz publicznych jest to zobowiązanie do tworzenia systemów pomocy i wsparcia, przeznaczania na ten cel niezbędnych środków publicznych i tworzenia odpowiedniej infrastruktury.

Dopełnienie ogólnej zasady ochrony i opieki państwa nad rodziną i rodzicielstwem zawartej w art. 18 Konstytucji stanowi art. 71 Konstytucji, zgodnie z którym państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Uwzględnianie dobra rodziny przez państwo w pierwszej kolejności polega na działaniach umacniających naturalne więzi między członkami rodziny.

Ochrona wartości rodzinnych jest ściśle powiązana z innymi zasadami i wartościami konstytucyjnymi i zawsze musi respektować zasadę godności osoby ludzkiej. Na poziomie ustawodawstwa zwykłego, skonkretyzowane są zadania dla władz publicznych, których realizacja ma służyć ochronie konstytucyjnej zasady dobra rodziny.

Artykuł 176 ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zobowiązuje gminę w ramach zadań własnych do opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Ustawa określa szereg działań państwa na rzecz rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zostały w niej uregulowane m.in. zagadnienia dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej, instytucjonalnej pieczy zastępczej, profilaktyki środowiskowej dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, funkcji asystenta rodziny. Wprowadzone rozwiązania systemowe, poprzez profilaktykę i pracę z rodziną mają na celu poprawę jakości pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez te rodziny i w konsekwencji przeciwdziałają umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Gmina jest zobowiązana do opracowania lokalnego programu wsparcia rodzin w oparciu o systematycznie dokonywane rozpoznanie problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem diagnozy sytuacji rodzin zmagających się z problemami społecznymi takimi jak ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, przemoc w rodzinie oraz sytuacji dzieci w tych rodzinach. Działania na rzecz rodzin mają wzmocnić je w prawidłowym wypełnianiu ról rodzicielskich.

Każda rodzina tworzy swój własny, niepowtarzalny system opiekuńczo-wychowawczy i socjalizacyjny. Oparty jest on na pewnej hierarchii wartości, przyjętych norm społecznych i etycznych, przejawiających się w postawach rodzicielskich, więziach uczuciowych i relacjach społeczno-emocjonalnych między rodzicami i dziećmi. Niestety, nie wszystkie rodziny są w stanie prawidłowo wypełniać funkcje opiekuńczo-

wychowawcze, wówczas może dochodzić do krzywdzenia lub zaniedbywania dzieci. Problemy występujące w rodzinach często są złożone i dlatego wymagają interdyscyplinarnego podejścia. W rodzinach tych wymagane jest stałe wsparcie i monitorowanie przez przedstawicieli wielu grup zawodowych - pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, kuratorów sądowych, policji itp. Zadaniem ww. przedstawicieli instytucji pomocowych jest organizowanie różnorodnych form pomocy na rzecz rodziny przeżywającej trudności. Bardzo ważne jest, aby działania ukierunkowane były na pracę z rodziną w jej naturalnym środowisku. Istotne jest wczesne diagnozowanie problemów w rodzinie i szybkie podjęcie na jej rzecz określonych działań. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników np. instytucji pomocy społecznej. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Podstawą do określenia zadań Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Marki jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach oraz diagnoza sytuacji społecznej miasta Marki, a także wizja i misja oraz cele rozwoju zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Marki na lata 2016 – 2021. Wizja sprawnie i skutecznie funkcjonującego systemu pomocy społecznej w mieście Marki opartego na rozwiniętej infrastrukturze społecznej oraz sieci ponadsektorowej i partnerskiej współpracy wszystkich podmiotów zaangażowanych w problematykę społeczną, stanowi podstawę do realizowania misji polegającej na łagodzeniu problemów społecznych przez zintegrowane i wielopłaszczyznowe działanie instytucji funkcjonujących w strukturach społecznych.

I. Podstawa prawna.

Niniejszy Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 stanowi realizację dyspozycji ustawowej oraz jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Marki na lata 2016-2021 oraz z Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2020.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w następujących aktach prawnych:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997r. Nr 78 poz. 483 ze zm.),
- Konwencja o prawach dziecka Organizacji Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U z 1991 r. Nr 20 poz. 526),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019r. poz. 1111 ze zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, (Dz. U. z 2019r. poz. 1507 ze zm.),

- Ustawa z dnia 4 lipca 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2019r. poz. 473)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 1390 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019r. poz. 852),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019r. poz. 2277),

II. Sytuacja społeczno-demograficzna

Marki to gmina miejska w powiecie wołomińskim, w województwie mazowieckim, w aglomeracji warszawskiej, położona na północny wschód od Warszawy wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 629 (aleja Marszałka Józefa Piłsudskiego). Przez Marki przepływają: rzeka Długa (Kanał Markowski) oraz rzeka Czarna, uchodzące do Kanału Żerańskiego. Powierzchnia Marek wynosi 26,03 km². Struktura demograficzna mieszkańców Marek według danych GUS za rok 2018 (Rocznik demograficzny 2019):

Opis	Ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	osób	%	osób	%	osób	%
Populacja	33 914	100	17 749	52,33	16 165	47,67

Wskaźnik gęstości zaludnienia w 2018 r. wynosił 1303 osoby na 1 km². Marki są w grupie 5 miast polskich o największym wzroście ludności. Przyrost roczny w ostatnich trzech latach utrzymywał się na poziomie ponad 3% ogólnej liczby mieszkańców, a w samym 2018 roku wyniósł 3,76%.

Widoczne korzyści w życiu poza zgiełkiem wielkiego miasta zauważa coraz więcej osób. Przyciągają ich liczne tereny inwestycyjne, rozwijające się budownictwo mieszkaniowe oraz dobra komunikacja ze stolicą. Marki to spokojne miejsce z dostępem do terenów zielonych i rozwiniętą infrastrukturą. Znajduje się w nim 3527 podmiotów gospodarczych (dane z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej). Niedaleko osiedli mieszkaniowych można wypocząć nad rzeką Długą, w Parku Miejskim, nad Jeziorem Czarnym i w Lasach Drewnickich, gdzie znajduje się wiele miejsc do rekreacji.

Aleja Piłsudskiego to główna, siedmiokilometrowa ulica Marek. Do czasu uruchomienia w 2018 roku trasy szybkiego ruchu S8 w Alei Piłsudskiego panował ogromny ruch, także tranzytowy, dziennie przejeżdżało tędy 60-70 tysięcy samochodów, w tym pojazdów ciężarowych. Powodowało to, że w godzinach szczytu ulica była stale zakorkowana. Problem ten rozwiązało uruchomienie trasy S8, która odblokowała główną ulicę i wyprowadziła tranzyt poza centrum.

Aleja Piłsudskiego odzyskała rolę ulicy miejskiej, została na niej wymieniona nawierzchnia drogi, planowana jest budowa wzdłuż ulicy szerszych chodników, gęściej rozmieszczonych przejść dla pieszych, obustronnych bitumicznych dróg dla rowerów czy mebli miejskich. W trakcie realizacji jest również przebudowa i remont dróg pobocznych. Wszystkie te elementy mają ułatwić życie dotychczasowym mieszkańcom, ale są także idealną zachętą dla osób zastanawiających się nad przeprowadzką. Od listopada 2016 roku decyzją Rady m.st. Warszawy cały obszar Marek znajduje się w pierwszej strefie biletowej.

W mieście funkcjonuje Marecka Karta Mieszkańca oraz Marecka Karta Dużej Rodziny, które uprawniają do szeregu zniżek i przyznają liczne przywileje osobom związanym z miastem i płacącym tu podatki lub posiadającym troje, czworo i więcej dzieci. W 2018 roku został wprowadzony Marecki Bon Żłobkowy, który pozwala rodzicom powracającym na rynek pracy i jednocześnie przekazującym swoje dzieci pod opiekę instytucji dla dzieci do lat 3, uzyskać świadczenie w kwocie 300zł miesięcznie.

Istnienie obwodnicy miasta, wejście do pierwszej strefy biletowej, a także liczne tereny zielone przyczyniają się do coraz większego zainteresowania deweloperów inwestowaniem w mieście Marki. Marki znajdują się w czołówce liczby nowo oddawanych budynków mieszkalnych. Dzięki temu poszukujący nowego lokum mają ogromny wybór lokali dostępnych na rynku pierwotnym, w znacznie niższej cenie niż w samej Warszawie. Przewiduje się, że skutkiem stale rozwijającego się budownictwa mieszkaniowego będą mniejsze problemy demograficzne oraz wzrośnie potencjał gospodarczy całej okolicy. Napływ nowych mieszkańców z jednej strony stanowi potencjał rozwojowy, z drugiej zaś generuje różne problemy. Mieszkańcy nowo powstających w Markach osiedli to głównie młodzi ludzie, często rodziny z małymi dziećmi, dla których zakup mieszkania wiąże się z dużym finansowym obciążeniem. Często też spłata zobowiązań kredytowych i ciężar zapewnienia bieżącego bytu rodzinie generuje ogromny stres, z którym młodzi ludzie nie potrafią sobie poradzić. Stres w takiej sytuacji jest czynnikiem zwiększającym frustrację, a ta z kolei prowadzi do eskalacji agresji wobec najbliższych.

Ważne znaczenie ma również to, że są to w dużej mierze rodziny nuklearne, zazwyczaj dwupokoleniowe. Taki model izoluje rodzinę od najbliższego otoczenia jakim są sąsiedzi, krewni. Sprawia, że ze wszystkimi problemami rodzina musi borykać się sama, bez wsparcia z zewnątrz. Prawie nie istnieje tu kontrola społeczna. Duże nasilenie konfliktów w rodzinach wypływa z faktu, iż nie ma pośrednich mechanizmów powstrzymywania członków rodziny przed gwałtem i przemocą w sytuacji konfliktu. W takiej sytuacji w rodzinach wielopokoleniowych, mógłby interweniować – ojciec, brat, kuzyn... Tutaj rodzina jest zdana tylko na siebie, jeśli dochodzi do interwencji to zazwyczaj jest to interwencja instytucjonalna.

Obserwuje się, że problemem towarzyszącym w rodzinach, w których dochodzi do stosowania przemocy jest szkodliwe używanie przez sprawcę alkoholu i narkotyków.

Środki zmieniające świadomość niewątpliwie sprzyjają zachowaniom agresywnym, ponieważ osłabiają kontrolę zachowań, zwiększają prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburzają ocenę sytuacji i mogą powodować błędną interpretację zachowań innych ludzi. Alkohol wprawdzie nie jest przyczyną przemocy, ale pełni rolę czynnika odblokowującego zachowania i tendencje agresywne oraz jest elementem wyzwalającym przemoc rodzinną.

III. Analiza działań realizowanych w ramach Programu wspierania rodziny w Mieście Marki w latach 2017 –2019.

1. Analiza w oparciu o przebywanie dzieci w pieczy zastępczej.

Istnieje pewna liczba rodzin, które z powodu braku woli i umiejętności a także z powodu niekorzystnych okoliczności ulegają rozkładowi. Szczególną miarą tego rozkładu jest pozbawienie rodziców praw opiekuńczych nad dziećmi przez sąd. Na drodze od założenia rodziny, poprzez pojedyncze konflikty rodzinne i jednorazowe uchybienia opiekuńczo – wychowawcze nad dziećmi, do pozbawienia praw opiekuńczych, jest szereg etapów pośrednich, na których rodzina może samodzielnie pozyskać lub społecznie otrzymać wskazówki, porady, edukację, terapię, wsparcie itp. Jeżeli proces dysfunkcji rodziny jest bardziej zaawansowany sąd może dodatkowo i czasowo ograniczyć prawa rodzicielskie poprzez motywujący nadzór kuratorski, czy tymczasową pieczę zastępczą nad dziećmi działającą w ramach systemu pieczy zastępczej. Jeżeli pomimo tego rodzina ulega długotrwałemu rozkładowi, szczególnie w taki sposób, że dzieci są pozbawione elementarnej opieki i wychowania, społecznym obowiązkiem jest zabezpieczenie opieki i wychowania dzieci poza rodziną. O wprowadzeniu takiej opieki decyduje sąd, który może powierzyć pieczę (rodzinną) nad dzieckiem osobie najbliższej lub ustanowić przysposobienie dziecka (adopcja) lub umieścić dziecko w pieczy zastępczej w postaci jednej z form funkcjonujących w ramach systemu pieczy zastępczej. Piecza (rodzinną) różni się od pieczy zastępczej tym, że ta druga funkcjonuje w ramach systemu wspierającego tę pieczę, którego oddziaływanie w większości jest obligatoryjne. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest aktem prawnym wydobywającym z szerszego kontekstu pomocy społecznej konieczność koncentracji społecznego wysiłku na zabezpieczeniu dobra dzieci, którego nie mają ze strony rodziców lub opiekunów, a także na wspieraniu rodziny. Ustawa m.in. reguluje organizację opieki i wychowania dziecka poza rodziną w postaci przysposobienia dziecka lub pieczy zastępczej.

Aby dzieci nie były umieszczane przez sądy poza rodziną konieczne jest oddziaływanie wspierające rodzinę. Niezwykle cenne są oddziaływania profilaktyczne lub przed kryzysowe. W niniejszym programie spróbujemy wskazać w zasobach miasta te miejsca, w których dochodzi do takich oddziaływań, ale wymagają one jeszcze głębszego rozpoznania.

Lepiej znane są zorganizowane działania wspierające rodzinę wchodząca już w kryzys, który zagraża spójności rodziny i jakości jej funkcji opiekuńczo –

wychowawczych np. asystentura rodzinna, praca socjalna, kuratela sądowa, grupy robocze w procedurze „Niebieskie Karty”, lecznicza opieka medyczna z terapią specjalistyczną w podmiotach publicznych, poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne w systemie oświaty, działania prewencyjne policji, niektóre programy aktywizujące zawodowo. Mamy tu do czynienia z zespołem przedsięwzięć, które w większym lub mniejszy stopniu wspierają rodzinę, a w rezultacie chronią ją przed dysfunkcją lub rozkładem. Pełne rozeznanie w tym jakie podmioty działają i jakie znaczenie ma ich działalność, a co za tym idzie wnioskowanie o wzmocnienie właściwych ważnych i skutecznych działań wymaga lepszej orientacji niż obecna. Dlatego istotnym elementem programu jest propozycja stworzenia podstawy do szerszej współpracy wszystkich osób, podmiotów i instytucji zgodnie z preambułą ww. ustawy mających na celu wczesną identyfikację rodzin zagrożonych kryzysem.

Tabela 1. Ogólne zestawienie danych dotyczących pieczy zastępczej w Markach:

Rok	2017	2018	2019 (do 30 września)
Liczba rodzin zastępczych ogółem, w tym:	31	31	27
• rodziny spokrewnione	22	19	14
• rodziny niespokrewnione	9	12	13
• rodziny zawodowe – specjalistyczne i pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	0
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	32	32	26
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych domach dziecka	0	0	0
Liczba dzieci z umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	7	6	4
Liczba dzieci ogółem:	39	38	30

Tabela 2. Opuszczanie rodzin zastępczych przez dzieci i ich przyczyny

Przyczyny opuszczenia	Rok		
	2017	2018	2019 (do 30 września)
Powrót do rodziny biologicznej	0	7	2

Przysposobienie (adopcja)	0	0	0
Usamodzielnienie	1	3	0
Umieszczenie w placówce opiekuńczo – wychowawczej	2	0	0
Umieszczenie w DPS	0	0	0
Ogółem:	3	10	2

Od 2017 roku Gmina realizuje program „Odzyskać dziecko”. Jest to program ukierunkowany na rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, bądź też są zagrożone odebraniem dzieci. Program zakłada intensywną pracę własną na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej bądź utrzymania dziecka w dotychczasowym środowisku.

2. Analiza w oparciu o pracę asystentów rodziny.

Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego rodziców lub opiekunów oraz radzenia sobie z sytuacjami dnia codziennego. Bez nawiązania odpowiedniego kontaktu i pozytywnych relacji nie można mówić o dobrej współpracy. Często zdarza się, że dopiero przy pracy z asystentem rodziny osoby objęte pomocą zaczynają dostrzegać konieczność zmiany, która jest bardzo trudnym zadaniem. Jednak podkreślić należy, że do osiągnięcia pożądaných efektów, czyli odzyskania przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem i wypełniania roli rodzica, niezbędna i konieczna jest współpraca rodziny z asystentem. Bywa jednak tak, że asystent jest „narzuconą” formą pomocy i rodzina nie współpracuje, bądź deklaruje chęć współpracy, ale robi to pozornie. Prowadzi to najczęściej do zerwania kontaktu ze strony rodziny lub w ostateczności umieszczenia dzieci poza rodziną. Dzieje się tak jednak sporadycznie. Zazwyczaj pomoc asystenta wzmacnia wewnętrzny potencjał rodziny. Ośrodek Pomocy Społecznej w Markach zatrudnia 2 asystentów rodzinnych.

Tabela 3. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w postaci asysty rodzinnej w latach:

		2017	2018	2019 (do 30 września)
Liczba rodzin objętych działaniami:		38	35	20
w tym:	na mocy postanowienia sądu	4	6	4
	na wniosek pracownika socjalnego	34	28	13
	które zgłosiły się samodzielnie	0	1	3
	wsparcie z ustawy „Za życiem”	0	0	0

Tabela 4. Liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę w postaci asysty rodzinnej w latach:

		2017	2018	2019 (do 30 września)
Rodziny, z którymi zakończono współpracę:		4	9	3
w tym:	z powodu braku współpracy	1	1	1
	z powodu zrealizowania planu pracy	2	7	1
	z powodu zmiany miejsca zamieszkania	1	1	1
	z innego powodu	0	0	0
Rodziny monitorowane po zakończeniu współpracy		3	3	3
Rodziny, w których doszło do umieszczenia dziecka poza rodziną		1	1	1

3. Analiza w oparciu o pracę pracowników socjalnych

W Ośrodku Pomocy Społecznej udzielana jest pomoc osobom i rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej. Jedną z przyczyn udzielenia pomocy jest bezradność opiekuńczo - wychowawcza i w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego. Drugą istotną przyczyną mającą wpływ na funkcjonowanie rodzin, a szczególnie matek jest potrzeba ochrony macierzyństwa. Rodzinom tym udzielano pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej i w postaci pracy socjalnej. Szczególną formą udzielanej pomocy jest praca socjalna świadczona na rzecz osób i rodzin bez względu na wysokość uzyskiwanego dochodu. Ma na celu poprawę funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku rodzinnym w celu rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności.

Pomoc finansowa w omawianym okresie przyznawana była w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych, świadczeń finansowych na zakup posiłku, jednorazowej pomocy z tytułu urodzenia dziecka. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspakajania potrzeb członków społeczności. Istotnym elementem pracy socjalnej jest udzielenie poradnictwa w konkretnej sytuacji życiowej. Pracownicy socjalni kierowali także osoby lub rodziny, zgłaszające się z wnioskiem o pomoc do konsultacji prawnej i psychologicznej. W sytuacji, gdy rodziny z dziećmi potrzebowały systematycznego i długotrwałego wsparcia, którego nie mógł udzielić pracownik socjalny w koniecznym zakresie, na jego wniosek przydzielany był asystent rodziny.

Tabela 5. Rodziny w których udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej w latach:

Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin		
	2017	2018	2019 (do 30 września)

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem, w tym:	151	131	90
• rodziny niepełne	91	73	43
• rodziny wielodzietne	24	18	15
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym:	17	1	6
• wielodzietność	15	1	5
Ubóstwo	374	321	260
Alkoholizm	80	73	48
Bezrobocie	196	135	79
Niepełnosprawność	255	216	171
Długotrwała lub ciężka choroba	262	230	188

Tabela 7. Interwencje podjęte przez pracowników socjalnych w latach:

Powód podjęcia interwencji	Liczba interwencji		
	2017	2018	2019 (do 30 września)
Sprawy opiekuńczo - wychowawcze	15	13	10
Podejrzenie występowania przemocy i/lub szkodliwego używania alkoholu/narkotyków przez dorosłych opiekunów.	5	20	22
Problemy szkolne dzieci – problemy adaptacyjne, rówieśnicze, z wypełnianiem obowiązków szkolnych itp	9	14	11
Łącznie:	29	47	43

Tabela 8. Liczba rodzin pobierających świadczenia z innych systemów niż pomoc społeczna w latach:

Rodzaj świadczeń	Liczba rodzin		
	2017	2018	2019 (do 30 września)
Świadczenia rodzinne	1531	1749	1735
Świadczenia wychowawcze	3516	3604	5723
Fundusz Alimentacyjny	121	117	113

4. Analiza w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”

Istotnym zdarzeniem kryzysowym w rodzinie jest występowanie przemocy. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie uruchamiana jest procedura

„Niebieskie Karty” w celu ustalenia czy mamy do czynienia z przemocą w rodzinie, a w przypadku jej występowania prowadzenia działania zgodnie wymogami tej procedury. W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny ma prawo odebrać dziecko i umieścić u osoby najbliższej lub w pieczy zastępczej (w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) o czym powiadamia sąd w ciągu 24 godzin. Poniżej tabela przedstawia skalę problemu występującego w Markach.

Tabela 9. Liczba rodzin, w których prowadzona była procedura „Niebieskie Karty”:

	Liczba rodzin					
	2017		2018		2019 (do 15 listopada)	
Liczba rodzin objętych procedurą	105		76		55	
Liczba osób dotkniętych przemocą, wobec których wszczęto procedurę.	50	46 K	48	41 K	44	34 K
		4 M		7 M		8 M
Liczba dzieci dotkniętych przemocą, wobec których wszczęto procedurę.	8		8		6	
Liczba rodzin wobec których zakończono procedurę, w tym:	77		49		34	
• z braku zasadności	45		35		24	
• ustania przemocy w rodzinie	32		14		10	
Liczba dzieci umieszczonych poza rodziną w trybie art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	2		2		2	
Liczba osób umieszczonych w Ośrodku Interwencji Kryzysowej	5		0		0	

Procedura „Niebieskie Karty” w znaczącej części dociera do innej grupy społecznej niż praca socjalna czy asystentura rodzinna. To podwyższa atrakcyjność tej procedury, z punktu widzenia troski o dzieci i o samą rodzinę. Problem, który poprzez nią jest dotykany bywa problemem skrytym, a dzięki niej zostaje ujawniony co prowokuje członków rodzin do pracy nad jego rozwiązaniem. W większości przypadków procedura wywiera taki wpływ na rodzinę, że zatrzymywany jest proces jej destrukcji.

Procedura „Niebieskiej Karty” przyczyniła się do lepszego rozpoznania skali zagrożenia przemocą. W wielu przypadkach policjanci lub pracownicy socjalni byli pierwszymi osobami informującymi ofiary przemocy o przysługujących im prawach, a także

o instytucjach i organizacjach zobowiązanych do udzielenia im pomocy i wsparcia. Dzięki ich działaniom wiele osób zdecydowało się szukać pomocy, wyjścia z sytuacji, która dotychczas wydawała im się beznadziejna.

5. Analiza w oparciu o dane Zakładu Usług Komunalnych

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w „kolejce” po mieszkanie z zasobów komunalnych na koniec roku 2018 znajdowało się w całej Polsce blisko 150 tysięcy gospodarstw domowych. Takie dane przynosi raport Głównego Urzędu Statystycznego - „Gospodarka mieszkaniowa w 2018 roku”. Mieszkanie socjalne czy komunalne to własność gminna, a prawo do zamieszkania w nim otrzymują osoby spełniające określone kryteria. Przyznanie lokalu jest specyficzną formą pomocy społecznej dla osób/rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej.

Każda gmina samodzielnie określa kryteria przyznawania mieszkań komunalnych. Kryteria dotyczą przede wszystkim maksymalnego dochodu gospodarstwa domowego. Poza tym regulują pierwszeństwo w przyznaniu mieszkania komunalnego, warunki dokonywania zamiany, tryb rozpatrywania i załatwiania wniosków o mieszkanie z zasobów gminnych. Wśród warunków „preferencyjnych” znajdują się między innymi takie jak: posiadanie dzieci, samotne macierzyństwo, doświadczenie przemocy w rodzinie, długotrwała choroba lub niepełnosprawność.

Tabela 10. Liczba rodzin, oczekujących na przydział lokalu mieszkalnego w Markach w latach 2017-2019:

Aktualna liczba rodzin z dziećmi oczekujących na przydział lokalu mieszkalnego (stan na dzień 15 listopada 2019 r.)	12
Liczba umów o najem lokali zawartych z rodzinami, w skład których wchodzi dzieci, z podziałem na lata:	
2017	2018
0	8

Miasto Marki podobnie jak wiele innych miast w Polsce cierpi na duży niedostatek lokali socjalnych i komunalnych. Dodatkowo w dużej mierze są to lokale o bardzo niskim standardzie.

Ilość wniosków oczekujących na realizację w ramach procedury przyznawania lokali z zasobów Miasta nie oddaje skali zapotrzebowania na tego typu pomoc. Wiele rodzin z dziećmi - mieszkańców Marek zamieszkuje w bardzo złych warunkach socjalnych, mieszkania są często pozbawione bieżącej wody, a nawet łazienki. Wydaje się, że jest to jeden z bardziej palących problemów, kiedy myślimy o miejskiej polityce wspierania rodzin.

IV. Zasoby Miasta Marki

1. Urząd Miasta Marki

W ramach kompetencji miasta jest przyznawanie uczniom stypendiów, organizowanie dowozu dzieci z niepełnosprawnością do placówek opiekuńczych i edukacyjnych. W gestii miasta leży też organizacja i obsługa programu Marecka Karta Mieszkańca, oferującego mieszkańcom korzystanie z szerokiej gamy zniżek, rabatów i bonusów.

Siedziba: Al. Marszałka Józefa Piłsudskiego 95, Marki

2. Zakład Usług Komunalnych

Zakład Usług Komunalnych zajmuje się przydziałem i obsługą administracyjną lokali socjalnych i komunalnych przyznawanych osobom i rodzinom, znajdującym się w wyjątkowo trudnej sytuacji życiowej i finansowej.

Siedziba: ul. Lisa Kuli 3, Marki

3. Ośrodek Pomocy Społecznej

Ośrodek zajmuje się udzielaniem pomocy finansowej, rzeczowej, świadczy usługi i wykonuje pracę socjalną m.in. na rzecz rodzin wykazujących się bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego, a także w celu ochrony macierzyństwa. W ramach ośrodka działają asystenci rodzinni. Ośrodek realizuje też projekty finansowane z dotacji, w ramach których zapewnia pomoc specjalistyczną – m.in. pedagogiczną, psychologiczną, prawną. W ramach ośrodka działa również mieszkanie chronione.

Siedziba: ul. Tadeusza Kościuszki 39a, Marki.

4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Podstawowym zadaniem komisji jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu, a w szczególności zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla takich osób. Gminna Komisja podejmuje również czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Siedziba: ul. Sportowa 3, Marki

5. Punkt Informacyjno Konsultacyjny

PIK prowadzi działalność skierowaną do wszystkich mieszkańców miasta Marki, a w szczególności osób będących w kryzysie, uzależnionych od alkoholu i innych środków odurzających, osób doznających przemocy i stosujących przemoc. W ramach punktu można uzyskać konsultację z prawnikiem, psychologiem, terapeutą uzależnień.

Siedziba: ul. Tadeusza Kościuszki 39a, Marki.

6 . Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Celem działania Zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego. Zespół to grupa ludzi, specjalistów z różnych dziedzin, zajmująca się rozwiązaniem konkretnego problemu przy wykorzystaniu zasobów będących w dyspozycji każdego z członków takiego Zespołu. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele policji, ośrodka pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, prokuratury czy organizacji pozarządowych.

Siedziba: ul. Tadeusza Kościuszki 39a, Marki.

8 . Sąd Rejonowy w Wołominie i kuratorzy sądowi.

Sądy a w tym kuratorzy zespołów kuratorskiej służby sądowej w ramach wspierania rodziny realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo - resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

W ramach prowadzonych postępowań wykonawczych (nadzorów w sprawach opiekuńczych dotyczących rodzin biologicznych oraz pieczy zastępczej), systematycznie monitorują wszelkie sytuacje mogące stanowić zagrożenie kryzysem czy wykluczeniem społecznym rodzin i małoletnich dzieci.

W przypadkach pojawiania się zagrożenia, prowadzą działania profilaktyczno- edukacyjne, wspierające, ukierunkowujące na uzyskanie konkretnej pomocy od instytucji i specjalistów, aktywnie uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz grupach roboczych powołanych w ramach funkcjonowania Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Siedziba: Sąd Rejonowy w Wołominie ul. Ignacego Prądzyńskiego 3a, Wołomin

9 . Placówki Oświatowe.

Na terenie Marek znajdują się 4 publiczne Przedszkola, 5 Szkół Podstawowych i jedno Liceum.

Szczególną rolę w procesie wspierania dzieci pełnią pedagodzy i psychologowie szkolni. Do ich zadań należy przede wszystkim:

- diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia przyczyn niepowodzeń edukacyjnych,
- diagnozowanie sytuacji wychowawczych w przedszkolu, szkole lub placówce w celu rozwiązywania problemów wychowawczych oraz wspierania rozwoju uczniów,
- udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej,

- podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
- minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych,
- zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy w środowisku szkolnym i pozaszkolnym uczniów,
- inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych.

Obsługą organizacyjną, administracyjną i finansową miejskich szkół i przedszkoli zajmuje się Centrum Usług Wspólnych z siedzibą: ul. Klonowa 7, Marki

10 . Placówki wsparcia dziennego

W Markach funkcjonują 2 placówki wsparcia dziennego prowadzone przez organizację pozarządową, jedna z nich ma charakter placówki specjalistycznej.

11 . Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna.

Poradnia prowadzi rozpoznanie potrzeb środowiska w zakresie pomocy psychologiczno - pedagogicznej, prowadzi działalność diagnostyczną, terapeutyczną, konsultacyjną i doradczą. Pomaga dzieciom i młodzieży rozpoznać i doskonalić ich możliwości w celu osiągnięcia pełni rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego i fizycznego.

Siedziba: ul. Inżynierska 1, Zielonka

12. Służba zdrowia

Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej. Pediatrzy, pielęgniarki środowiskowe, położne oraz inni pracownicy służby zdrowia odgrywają ważną rolę w zapobieganiu powstania sytuacji kryzysowych w rodzinie. Służby te realizują wiele ważnych zadań, m.in. takich jak:

- systematyczne monitorowanie sytuacji zdrowotnej rodzin zagrożonych kryzysem, □
- wykonywanie odwiedzin w domach u dzieci i młodzieży, stała ocena sytuacji socjalno-bytowej rodziny,
- identyfikowanie uczniów często zgłaszających się do gabinetu profilaktycznego pielęgniarek medycyny szkolnej z objawami i dolegliwościami psychosomatycznymi, poszukiwanie związku tych dolegliwości z sytuacją szkolną rodzinną lub społeczną uczniów,
- obserwację prawidłowego funkcjonowania rodziny przez pielęgniarki odwiedzające podopieczne dzieci w domach oraz zgłaszanie ewentualnych nieprawidłowości lekarzowi, pracownikowi socjalnemu, w zależności od rodzaju potrzeby,
- wsparcie działań wynikających z realizacji zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemu Uzależnień,
- uczestnictwo lekarzy i pielęgniarek w grupach roboczych powołanych do pracy w celu rozwiązania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach, □

- cykliczne uczestnictwo w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego.

V. Założenia programowe, cele programu, adresaci, efekty realizacji i harmonogram działań.

Program uwzględnia działania skierowane bezpośrednio na rodziny będące w kryzysie opiekuńczo – wychowawczym dziecka, jak i działania pośrednie wzmacniające rodzinę także nie będącą w kryzysie. Oparte jest to na założeniu, że o kondycji rodziny decydują oprócz poradnictwa rodzinnego, terapii rodzinnej, zajęć korekcyjnych i edukacyjnych, asystentury, nadzoru kuratorskiego, także możliwość dbania: o stan zdrowia, aktywność zawodową, poprawę dochodów, dostęp do rozwoju osobistego, szkoleń przygotowujących do różnych ról, czy specjalistycznego wsparcia dla dzieci.

Realizacja Programu Wspierania Rodziny należy do Miasta Marki oraz do instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny. Program jest dokumentem o charakterze otwartym i może być uaktualniany adekwatnie do wyników przeprowadzanej ewaluacji. W lokalnym systemie działań w zakresie rozwiązywania problemów rodziny uwzględniono uczestnictwo różnych podmiotów i instytucji działających na terenie Miasta Marki.

Cel główny programu:

Głównym celem Programu Wspierania Rodziny w mieście Marki na lata 2020-2023 jest umacnianie i poprawa funkcjonowania interdyscyplinarnego systemu wsparcia dla rodzin, wzmacnianie infrastruktury pomocowej oraz udoskonalenie systemu wczesnej identyfikacji rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych.

Adresatami działań programu są nie tylko rodziny z dziećmi, które doświadczają trudności w swoim funkcjonowaniu, ale każda rodzina zamieszkała na terenie Miasta Marki. Oferta Miasta Marki ma być atrakcyjna, przystępna, spełniać swoją misję profilaktyczną i ułatwiać wychowanie dziecka w poczuciu bezpieczeństwa oraz respektować prawa człowieka.

Zakładane efekty realizacji programu:

- Udoskonalenie systemu wczesnej identyfikacji i monitoringu rodzin zagrożonych kryzysem w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
- Rozwój profesjonalnych form pomocy i współpracy interdyscyplinarnej.
- Poprawa funkcjonowania mareckich rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wymagających wsparcia.

Cele szczegółowe:

1. Poprawa funkcjonowania systemu wczesnej diagnozy rodzin zagrożonych kryzysem w wykonywaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

L p.	Działania	Wskaźnik/ Miernik	Kluczowi realizatorzy	Terminy	Rezultaty
1.	Tworzenie rejestru rodzin, w których dzieci zagrożone są umieszczeniem w zastępczych formach opieki lub innym poważnym kryzysem w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Elektroniczny rejestr 1 szt.	Urząd Miasta Marki, OPS w Markach, PCPR w Wołominie, Sąd Rejonowy w Wołominie, placówki opiekuńczo-educacyjne w Markach, PWD, ZOZ w Markach (zwłaszcza pediatrzy i położne)	2020-2022	Szersza i głębsza diagnoza problemu rodzin zagrożonych kryzysem. Zahamowanie wzrostu liczby rodzin kryzys.
Liczba dzieci					
2.	Monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem.	Liczba rodzin	Urząd Miasta Marki, OPS w Markach, PCPR w Wołominie, Sąd Rejonowy w Wołominie, placówki opiekuńczo-educacyjne w Markach, PWD, ZOZ w Markach (zwłaszcza pediatrzy i położne)	2020-2022	Lepsza współpraca między podmiotami wspierającymi rodzinę.
Liczba wizyt monitorujących/intervencji					
3.	Prowadzenie diagnozy potrzeb rodzin, kryzysu w rodzinie, określenie potencjału rodziny, ustalenie możliwości wsparcia w środowisku.	Liczba kontraktów socjalnych	OPS w Markach, PIK w Markach	2020-2022	
Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych					
Liczba sporządzonych notatek i pism.					
Liczba rodzin/osób korzystających z terapii psychologicznej lub pomocy innych specjalistów (m.in. terapeuta uzależnień, specjalista ds. przemocy w rodzinie, pedagog, prawnik)					

2. Prowadzenie profilaktycznych działań na rzecz wzrostu świadomości w prawidłowym wypełnianiu ról wychowawczych przez rodziców i opiekunów, wzmocnienie kompetencji kadr pomagających.

L p.	Działania	Wskaźnik/ Miernik	Kluczowi realizatorzy	Terminy	Rezultaty
1.	Wsparcie rodzin w zakresie ich społecznej integracji poprzez organizację spotkań, warsztatów zapobiegających izolacji, pikników rodzinnych.	Liczba zorganizowanych spotkań integracyjnych. Liczba zorganizowanych warsztatów. Liczba zorganizowanych pikników i imprez grupowych.	Urząd Miasta Marki, OPS w Markach, PIK w Markach, Centrum Aktywności Fabryczna, placówki opiekuńczo-educacyjne w Markach, NGO	2020-2022	
2.	Wspieranie rodziców w wychowaniu i edukacji dzieci oraz zagospodarowanie czasu wolnego.	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach reintegracyjnych. Liczba dzieci biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych. Liczba dzieci biorących udział w zajęciach w ramach czasu wolnego.	Świetlica środowiskowa, Centrum Aktywności Fabryczna, placówki opiekuńczo-educacyjne w Markach, NGO.	2020-2022	
3.	Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktyczno – edukacyjnych dla rodzin z dziećmi.	Liczba zrealizowanych programów profilaktyczno – edukacyjnych. Liczba osób/rodzin biorących udział w programach profilaktyczno – edukacyjnych.	Urząd Miasta Marki, OPS w Markach, placówki opiekuńczo-educacyjne w Markach, NGO.	2020-2022	
4	Organizacja grup wsparcia dla rodzin, które borykają się z różnymi problemami.	Liczba zorganizowanych grup wsparcia Liczba rodzin biorących udział w grupach wsparcia.	OPS w Markach, PIK, NGO, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Zielonce, PCPR w Wołominie	2020-2022	
5.	Edukacja społeczna, prowadzenie działań profilaktycznych na rzecz rodziny (m. in. konferencje wystawy, kampanie społeczne itp.).	Liczba zorganizowanych konferencji, wystaw, kampanii. Liczba uczestników.	Urząd Miasta Marki, OPS w Markach, PIK, NGO	2020-2022	

6.	Organizacja porad, szkoleń konferencji, superwizji służących podnoszeniu kwalifikacji pracowników i doskonaleniu systemu współpracy lokalnych instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny.	Liczba porad, szkoleń, konferencji.	Urząd Miasta Marki, OPS Marki, Komisariat Policji w Markach, placówki opiekuńczo-educacyjne w Markach, NGO	2020-2022	
		Liczba uczestników porad, szkoleń, konferencji.			
		Liczba superwizji.			
		Liczba uczestników superwizji.			

3. Poprawa funkcjonowania rodzin w obszarze socjalnym, zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych dziecka i rodziny, wsparcie w kryzysie.

L p.	Działania	Wskaźnik/ Miernik	Kluczowi realizatorzy	Terminy	Rezultaty
1.	Wsparcie finansowe i rzeczowe dla rodzin.	Liczba rodzin objętych wsparciem finansowym.	OPS w Markach, NGO	2020-2022	Zwiększenie liczby rodzin objętych działaniami pomocowymi w sytuacjach kryzysu.
		Liczba rodzin objętych wsparciem rzeczowym.			
2.	Objęcie dożywianiem w ramach projektów rządowych.	Liczba rodzin objętych dożywianiem	OPS w Markach	2020-2022	
3.	Wsparcie rodzin wieloprotblemowych pomocą w formie pracy socjalnej.	Liczba rodzin objętych wsparciem.	OPS w Markach, PIK	2020-2022	Szerszy dostęp oraz poszerzony katalog form wsparcia.
4	Zapewnienie pomocy rodzinom w formie pracy z asystentem rodziny.	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.	OPS w Markach,	2020-2022	Zahamowanie wzrostu liczby rodzin przezywających kryzys.
		Liczba rodzin, z którymi został zrealizowany plan działania.			
		Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”			
		Liczba rodzin, z którymi został zrealizowany plan działania w ramach			Wzrost liczby rodzin, które pomimo kryzysu zachowały zdolność do dalszej opieki i wychowania dzieci.

		realizacji zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”			Utrzymanie lub wzrost liczby dzieci powracających do rodziny.
5.	Rozwijanie interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywania problemów rodzin.	Liczba spotkań interdyscyplinarnych. Liczba rodzin, których dotyczyły spotkania interdyscyplinarn.	OPS w Markach, placówki opiekuńczo-educacyjne w Markach, kuratorzy Sadu Rejonowego w Wołominie, Komisariat Policji w Markach, Gminna Komisja Rozw. Problemów Alkoholowych.	2020-2022	Sprawny przepływ informacji, umożliwiający trafna diagnozę problemów, ustalenie spójnego planu pomocy oraz uruchomienie mechanizmów współpracy z właściwymi służbami pomocowymi.
6.	Udzielenie pomocy specjalistycznej (niepełnosprawność, przemoc w rodzinie, uzależnienia, itp.).	Liczba osób/rodzin objętych wsparciem Liczba dzieci objętych wsparciem Liczba zrealizowanych porad specjalistycznych.	OPS w Markach, PIK, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	2020-2022	

VI. Finansowanie programu.

Źródłem finansowania zadań określonych w programie Wsparcia Rodzin na lata 2020 - 2022 dla Miasta Marki są środki finansowe pochodzące z budżetu Miasta Marki, a także środki uzyskane z dotacji z budżetu państwa, dotacji unijnych a także środki budżetowe poszczególnych podmiotów zaangażowanych w realizację Programu.

VII. Monitoring i ewaluacja.

Monitoring będzie polegał na gromadzeniu i opracowaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań programowych. Umożliwi to bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań i jednocześnie pozwoli na wprowadzenie modyfikacji oraz dokonywanie korekt w sytuacji pojawienia się istotnych zmian w obszarze społecznym.

Monitoring kierunków działań oraz weryfikacja rezultatów monitoringu:

- które zadania zostały zrealizowane zgodnie z harmonogramem/założeńiami programu w poszczególnych obszarach?
- które zadania nie zostały zrealizowane wraz z podaniem przyczyny?

- opóźnienia w realizacji zadań wraz z podaniem przyczyny?
- jakie nowe zadania należałoby uwzględnić w Programie Wspierania Rodziny dla Miasta Marki?
- czy są ewentualne zmiany w realizacji zadań przewidzianych do realizacji w późniejszym okresie?

Celem monitorowania Programu jest pokazanie wiarygodnych, rzetelnych informacji o stanie zaawansowanych prac, postępach, uchybieniach w realizacji zadań, zmianie zakresu zadań czy też o zaniechaniu realizacji zadania wraz z przyczynami i uzasadnieniem takiego stanu rzeczy.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z instytucji/podmiotów zaangażowanych i odpowiedzialnych za wdrażanie Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Marki na lata 2020-2022.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 11 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, 924 i 1818) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny. Program ma na celu utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w zakresie przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji poprzez pracę z rodziną i wzmocnienia zasobów tkwiących w poszczególnych członkach rodziny. Planowane działania stanowią kontynuację Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście Marki na lata 2017-2019.

BURMISTRZ

Jacek Grych

DYREKTOR
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Markach

Magdalena Rogalska-Nusarek